

MONITOR MAATSCHAPPELIJKE WAARDE RECREATIE & TOERISME NOORDOOST-FRIESLAND 2025

VRIJETIJDREGIO NOORDOOST FRIESLAND

gemeente | tytsjerksteradiel

UITVOERING:

Anca Nicoleta Tabaranu

Zicht op Cijfers

IN OPDRACHT VAN

Vrijetijdsregio Noordoost Friesland

PROJECT

Basisinfrastructuur & regiefunctie Regiodeal Noordoost-Friesland

**VERSNELLINGS
AGENDA** Subsidieregeling
Regiodeal
Noordoost-Fryslân

PROJECTPARTNERS

RMT NOF

Gemeente Achtkarspelen

Gemeente Dantumadiel

Gemeente Noardeast-Fryslân

Gemeente Tytsjerksteradiel

NHL Stenden Hogeschool

Datum: 10 december 2025

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	01
1. Inleiding en aanpak	03
2. Kwantitatieve analyse: de harde cijfers	06
2.1. Bedrijvigheid: veel nieuwe starters	06
2.2. Economische waarde: Banen en fte's	07
2.3 Overnachtingen en logiesaccommodaties	09
3. Kwalitatieve analyse: de ervaringen	10
4. Aanbevelingen	14

SAMENVATTING

Hoe heeft de maatschappelijke waarde van recreatie en toerisme in Noordoost-Friesland zich ontwikkeld sinds de nulmeting (2023/2024)? Dat hebben we gemeten in deze monitor. Om een betrouwbare vergelijking te maken, hanteren we dezelfde definities, hetzelfde geografische gebied (Achtkarsspelen, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân, Tytsjerksteradiel) en dezelfde meetmethode. Deze 'light' monitor is een compacte update. We combineren drie harde, kwantitatieve pijlers (bedrijven, banen en bezoekersstromen) met kwalitatieve inzichten van ondernemers en strategische partners. De recreatie- en toerismesector in Noordoost-Friesland staat er uitstekend voor. Het is een zichtbare economische motor die momenteel aanzienlijk sneller groeit dan het provinciale gemiddelde, met positieve effecten op de leefbaarheid en de lokale identiteit.

De kerncijfers en trends:

- Regionale banenmotor: de werkgelegenheid in Noordoost Friesland groeit aanzienlijk harder dan het provinciale gemiddelde. Het aantal banen steeg met **8,2%** (provinciaal: +1,4%) en het aantal fte's met **6,5%** (provinciaal: +0,9%).
- Overnachtingen in de lift: het aantal overnachtingen steeg in 2024 naar **793.777** (+4,5% t.o.v. 2023). Daarmee laat de regio een gezonde groei zien die in lijn ligt met de landelijke trend voor binnenlands toerisme.
- Concentratie én spreiding: verblijfstoerisme concentreert zich in Noardeast-Fryslân (**50,6%**) en Tytsjerksteradiel (**40,7%**). Dantumadiel en Achtkarsspelen zijn kleiner in volume, maar laten wel groei zien.
- Vitaliteit en ondernemerschap: tegen de landelijke trend van stabilisatie in, is het enthousiasme te starten in Noordoost Friesland hoog: er werden **131 nieuwe bedrijven ingeschreven**, met name in de culturele hoek en eenmanszaken.

- Succesvolle basisinfrastructuur: het project Vrijetijdsregio Noordoost Friesland werpt zijn vruchten af. Ook voor RMT geldt dat, het project en de regiomarketingorganisatie worden gezien als nauw verbonden. De bekendheid met de basisinfrastructuur is onder ondernemers explosief gestegen (van 42% naar 90%). Ook de waardering voor de netwerkbijeenkomsten en diensten is hoog. Dit staat in contrast met de samenwerking met gemeenten, die door ondernemers als stroever wordt ervaren (rapportcijfer 5,6).
- Maatschappelijke impact: stakeholders beoordelen de bijdrage van toerisme aan de lokale economie, leefbaarheid en identiteit zeer positief (cijfer 9,0). Negatieve impact blijft beperkt, al is er waakzaamheid nodig voor piekdruk en natuurbehoud.

De sterke basisinfrastructuur (Vrijetijdsregio/RMT) blijkt een solide fundament waar ondernemers vertrouwen in hebben. De opgave voor de komende beleidsperiode is om dit succes te consolideren door de samenwerking tussen ondernemers en gemeenten te verbeteren en de balans tussen groei en leefomgeving scherp te bewaken.

1. INLEIDING EN AANPAK

In 2024 voerde het European Tourism Futures Institute (ETFI) een nulmeting uit naar de waarde van de gastvrijheidssector in opdracht van Vrijetijdsregio Noordoost Friesland. Deze monitor is de eerste vervolgmeting.

Het doel is praktisch: gemeenten, ondernemers en partners voorzien van een actueel en betrouwbaar beeld. Hoe staat de sector ervoor? Wat stijgt, wat daalt? Met deze inzichten kunnen verschillende partijen aan de slag met gerichte actie en beleid.

Herkomst data

Net als voor de nulmeting hebben we een combinatie van openbare bronnen en veldonderzoek gebruikt:

Kwantitatief:

- gegevens toeristenbelasting: gemeenten.
- arbeidsmarktmonitor: NBTC.
- handelsregister: KvK, op basis van SBI-codes.

Kwalitatief:

- enquête onder ondernemers over samenwerking en infrastructuur, op zelfde wijze als in de nulmeting.
- gerichte enquête onder stakeholders over impact en maatschappelijke waarde, gebaseerd op de diepte-interviews voor de nulmeting.

SBI code | Omschrijving

Bouw en Handel in Sport- en Recreatie

3012	Bouw van Sport- en Recreatievaartuigen
46492	Groothandel in Watersportartikelen
47642	Winkels in Watersportartikelen
46493	Groothandel in Kampeerartikelen (exclusief caravans)
47644	Winkels in Kampeerartikelen
4765	Winkels in Speelgoed

Logiesaccommodaties

55101	Hotel-restaurants
55102	Hotels, pensions en conferentieoord
55201	Verhuur van vakantiehuisjes en appartementen
55202	Jeugdherbergen en Vakantiekampen
5530	Kampeertreinen
93291	Jachthavens
5590	Overige logiesverstrekking

Restaurants, eet- en drink faciliteiten

56101	Restaurants
56102	Cafetaria's, Lunchrooms, Snackbars, enz.
5630	Cafés
56103	IJssalons

Overige Horeca en Recreatie

5621	Eventcatering
5629	Kantines en Contractcatering

Recreatie en activiteiten

7721	Verhuur van Sport- en Recreatieartikelen
85511	Zeil- en Surfscholen
93152	Roei-, Kano-, Zeil- en Surfsport e.d.
5914	Bioscopen
90042	Evenementenhallen
93212	Kermisattracties
93195	Organiseren van Sportevenementen
9604	Sauna's, Solaria, Baden enz.
91041	Dieren- en Plantentuinen, Kinderboerderijen
93211	Pret- en Themaparken

Reisbemiddeling en Organisatie

7911	Reisbemiddeling
7990	Informatieverstrekking
7912	Reisorganisatie
8230	Organiseren van Congressen en Beurzen

Podiumkunst

90041	Theaters en Schouwburgen
90011	Beoefening van Podiumkunst
90013	Circus en Variété
9002	Dienst voor de Uitvoerende Kunsten
90030	Schrijven en overige scheppende kunst
59111	Prod. films (geen televisiefilms)

Overige Gastvrijheidssector en Recreatie

9103	Monumentenzorg
91042	Natuurbehoud
93199	Overige Sportactiviteiten
93299	Overige Recreatie

Musea en Exposities

91022	Kunstgalerieën en -Expositieruimten
91021	Musea

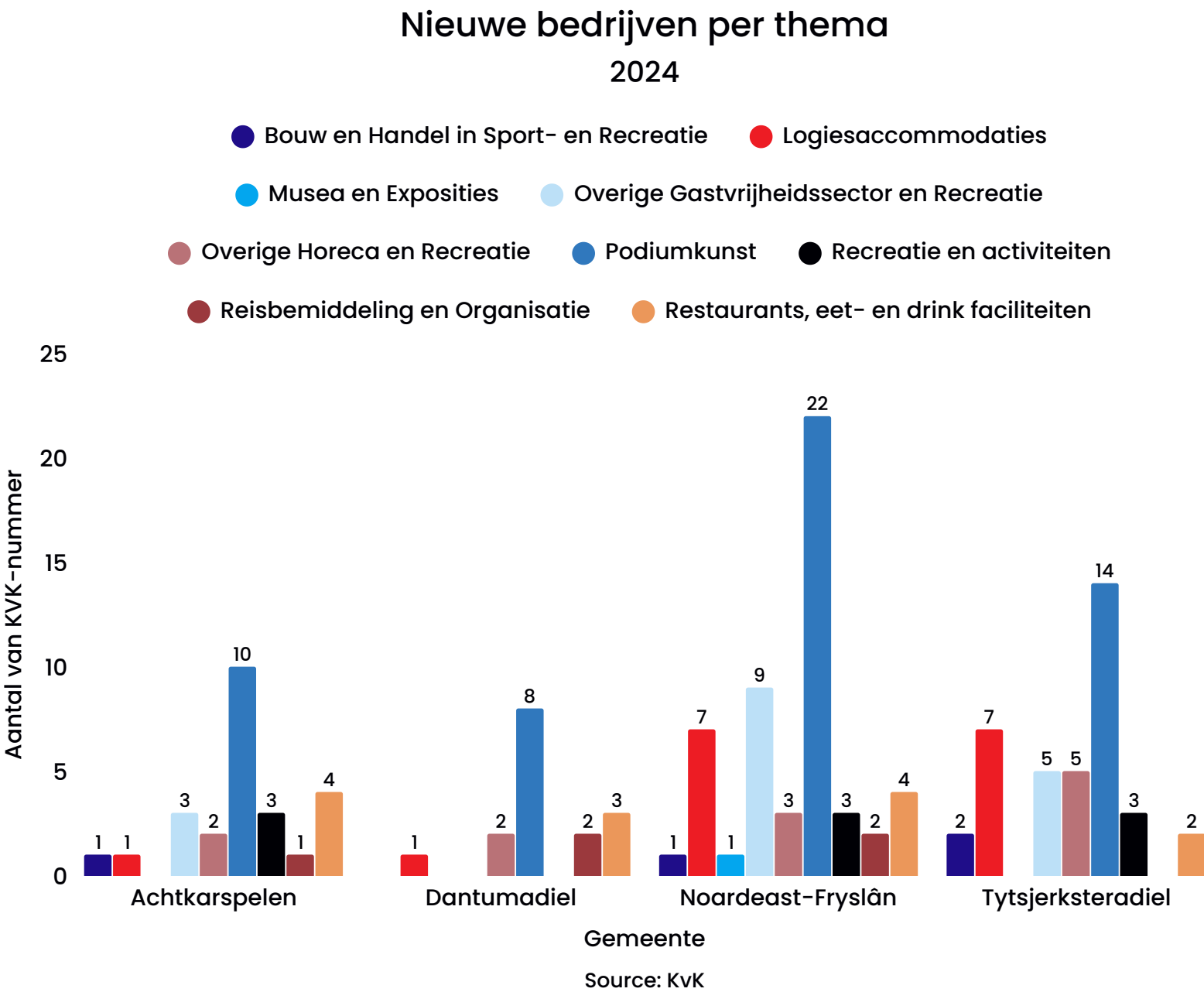
2. KWANTITATIEVE ANALYSE: DE HARDE CIJFERS

2.1. Bedrijvigheid: veel nieuwe starters

De sector is volop in beweging. In 2024 schreven 131 nieuwe bedrijven zich in bij de Kamer van Koophandel.

- sectoren: de grootste groei zit in de Podiumkunsten (+54). Ook de 'Overige Gastvrijheidssector' (+17), Logiesaccommodaties (+16) en Horeca (+13) groeien.
- kleinschaligheid: met 90 nieuwe eenmanszaken wordt het karakter van de bezoekerseconomie in Noordoost Friesland bevestigd: veelal kleinschalige, gedreven ondernemers.

Deze hoge instroom aan starters toont een vitale sector. Dit is opvallend, omdat landelijk gezien het aantal klassieke horecabedrijven (cafés/restaurants) in 2024 juist onder druk stond. De groei in Noordoost Friesland wordt sterk gedreven door de brede gastvrijheidseconomie (cultuur en recreatie).

2.2. Economische waarde: Banen en fte's

De groei zit er flink in als je kijkt naar de ontwikkeling van het aantal banen in de gastvrijheidssector in Noordoost-Friesland.

Groei 2023-2024:

- banen: Van 2.325 naar 2.515 (+8,2%).
- fte's: Van 1.235 naar 1.315 (+6,5%).

Regionale verschillen

Binnen Noordoost Friesland is de groei overal zichtbaar. Dantumadiel is de relatieve koploper met een banengroei van +15,9%, gevolgd door Tytsjerksteradiel (+10,6%). Noardeast-Fryslân (+6,6%) en Achtkarspelen(+4,3%) laten een stabiele, structurele groei zien.

In perspectief

Als we de resultaten afzetten tegen de provinciale cijfers, valt Noordoost-Friesland positief op. Waar de banengroei in de Friese gastvrijheidssector als geheel stabiliseert op +1,4%, laat Noordoost Friesland een groeispurt zien van +8,2%.

De regio ontwikkelt zich hiermee van een volger tot een trekker binnen de provincie: het marktaandeel van Noordoost Friesland binnen de totale Friese sector is hierdoor gestegen naar 10,6% (banen) en 9,5% (fte's).

Banen

	2023	2024	Groei in %
Achtkarspelen	465	485	4,3%
Dantumadiel	220	255	15,9%
Noardeast-Fryslân	980	1.045	6,6%
Tytsjerksteradiel	660	730	10,6%
Totaal NOF	2.325	2.515	8,2%
Friesland	23.330	23.645	1,4%

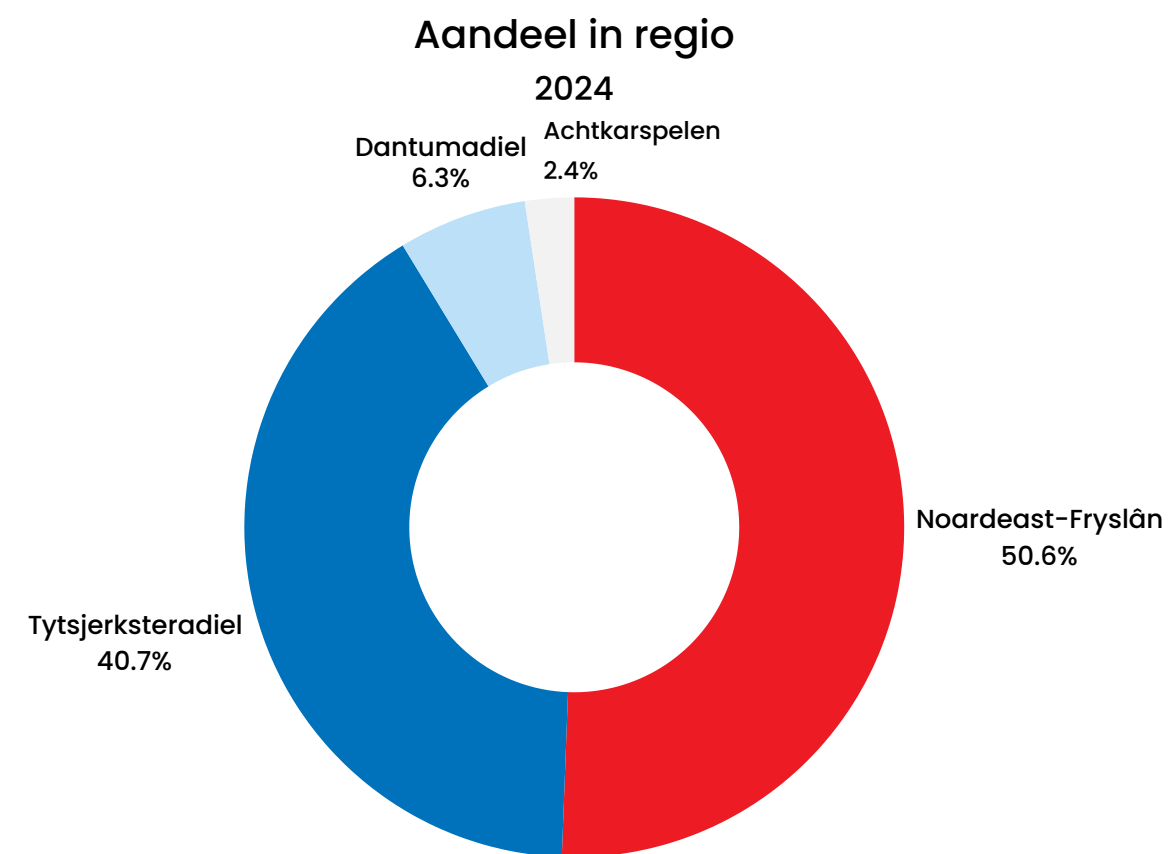
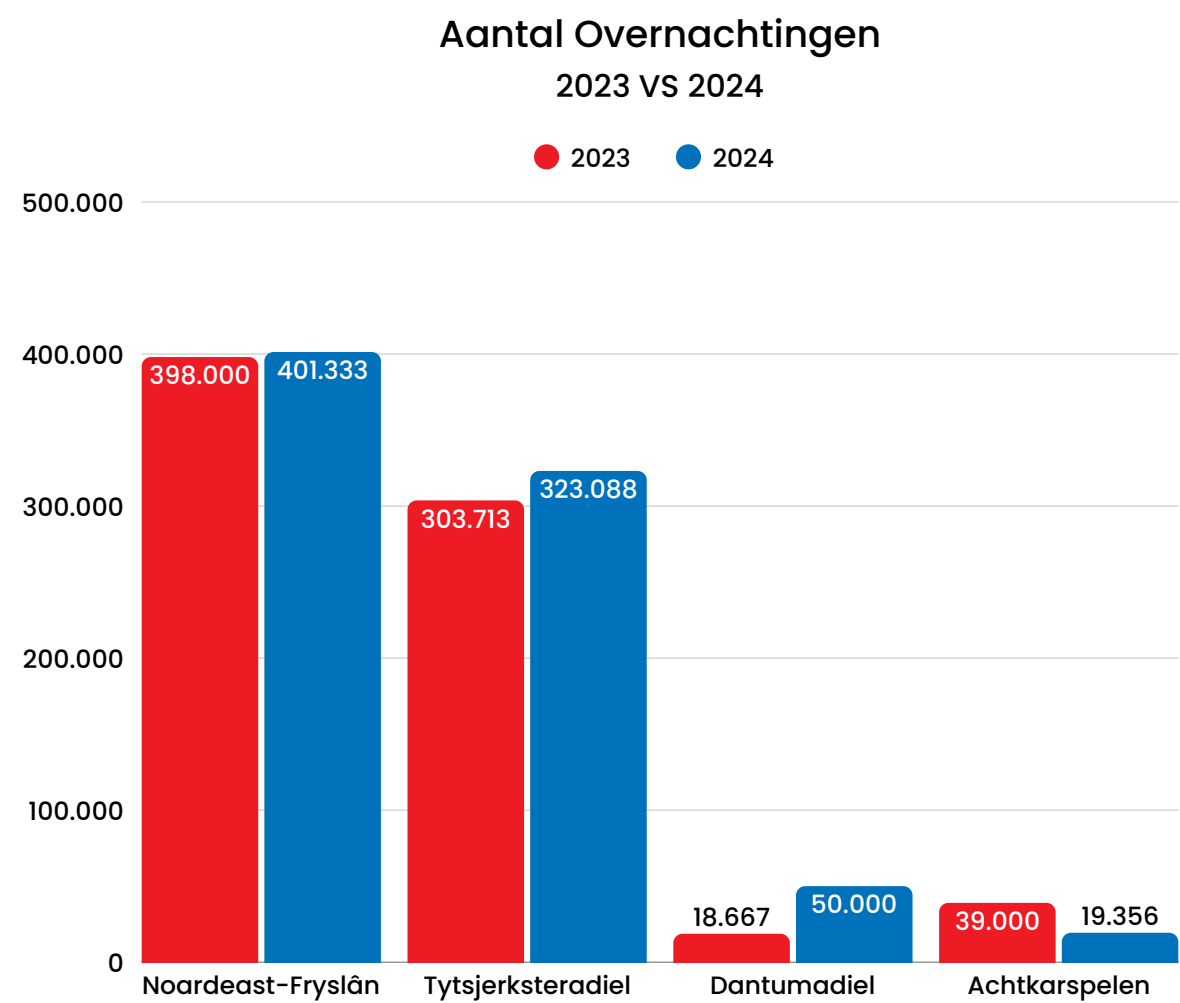
FTEs

	2023	2024	Groei in %
Achtkarspelen	230	245	6,5%
Dantumadiel	120	135	12,5%
Noardeast-Fryslân	520	545	4,8%
Tytsjerksteradiel	365	390	6,8%
Totaal NOF	1.235	1.315	6,5%
Friesland	13.755	13.875	0,9%

Source: <https://arbeidsmarktmonitor.nbtc.nl/viewer>

2.3 Overnachtingen en logiesaccommodaties

Het aantal overnachtingen zit in de lift (+4,5%). Daarmee presteren de gemeenten in de regio solide en in lijn met of iets boven de landelijke trend voor binnenlands toerisme.

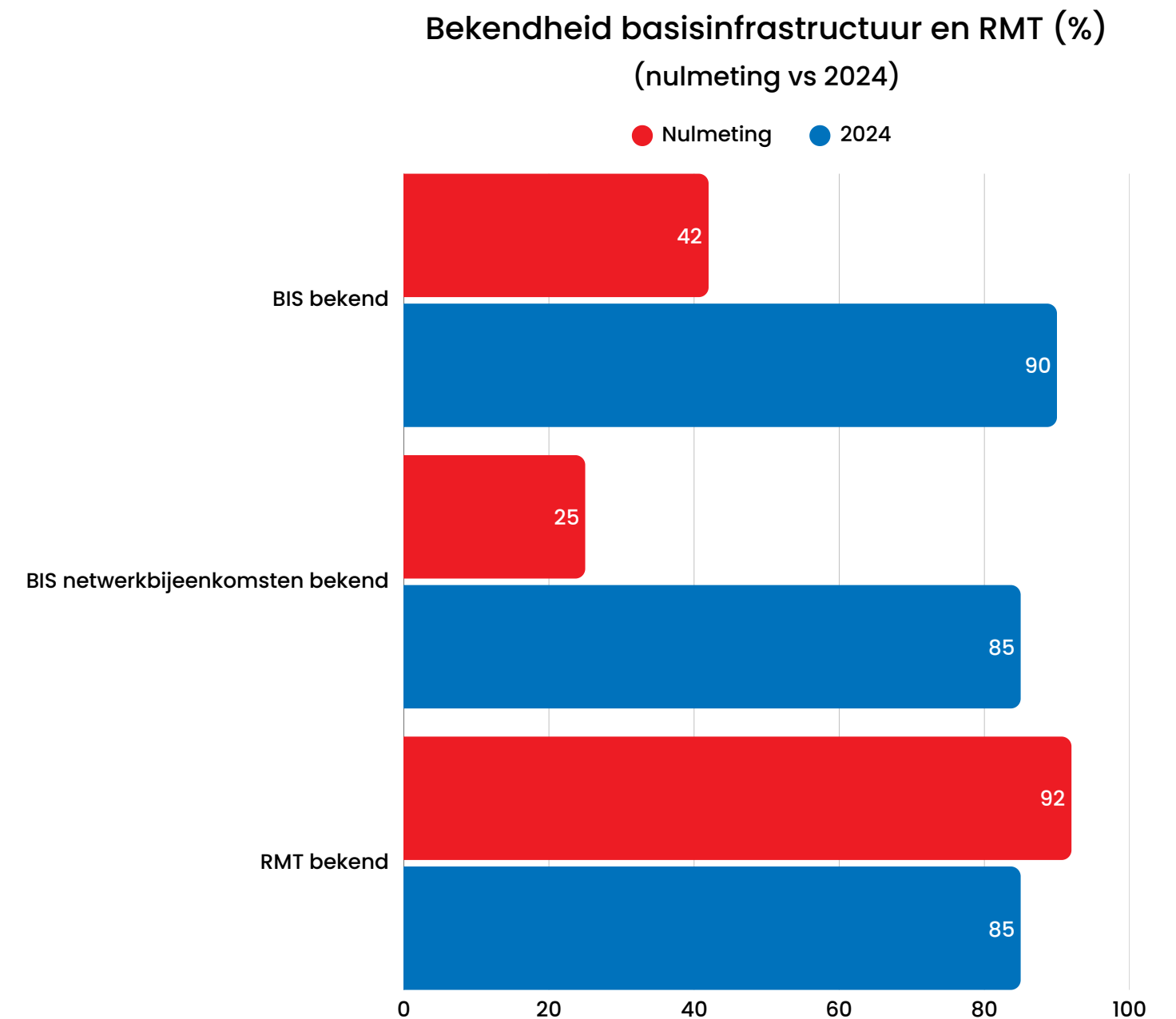

3. KWALITATIEVE ANALYSE: DE ERVARINGEN

Samenwerking

Via een enquête onder ondernemers is gepeild hoe de samenwerking tussen ondernemers, overheid en de Vrijtijdsregio en RMT wordt ervaren. Met 40 respondenten zijn de resultaten een betrouwbare afspiegeling.

- bekendheid is groot: de bekendheid met de basisinfrastructuur is explosief gestegen van 42% (nulmeting) naar 90%. Ook de netwerkbijeenkomsten zijn bij 85% bekend.
- waardering is hoog: de bijeenkomsten worden goed gewaardeerd (cijfer 7+ door 86% van de bezoekers). Ondernemers zien het nut van kennisdeling en netwerken.
- lokale samenwerking: hoewel de samenwerking tussen ondernemers binnen de sector redelijk scoort (7,0), blijft de samenwerking met de gemeenten een aandachtspunt. Dit cijfer daalde licht van een 6,0 naar een 5,6.

De spagaat tussen systeem en service

De waardering voor de samenwerking met gemeenten (5,6) vraagt om nuance. De score is een duidelijk signaal vanuit de ondernemers, maar lijkt echt voort te komen uit de uitdagingen van de huidige tijd. Gemeenten moeten hun rol en werk uitvoeren in een complex speelveld: de invoering van de Omgevingswet, personeelstekorten en toenemende landelijke regeldruk maken het ambtelijke proces vaak trager of complexer dan gewenst. Dit zijn factoren die buiten de directe invloedssfeer van de lokale beleidsmaker liggen.

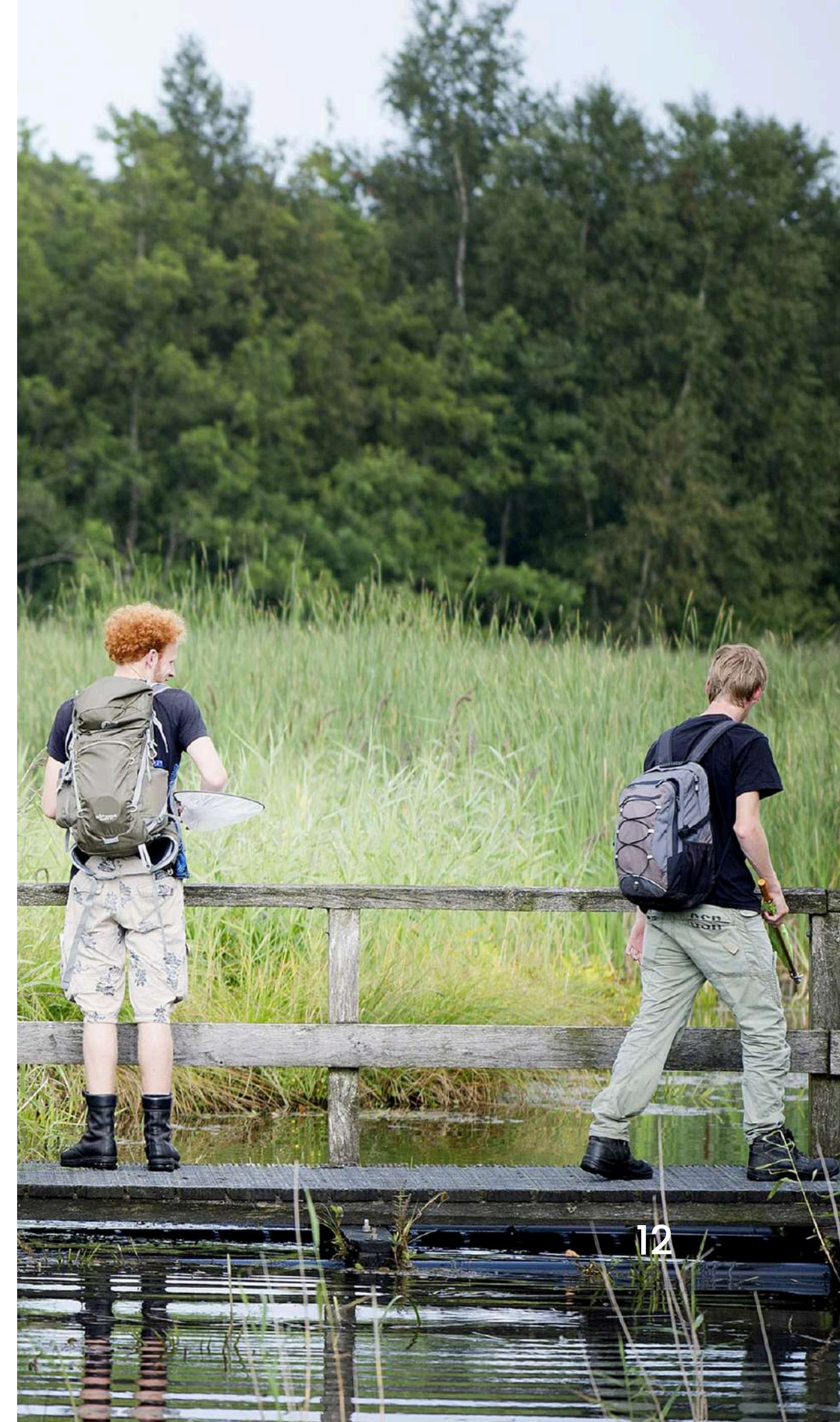
Toch ligt hier een kans. Voor ondernemers voelt deze 'systeemdwang' vaak als een gebrek aan medewerking. De uitdaging – en de handreiking – voor de komende periode ligt dan ook niet zozeer in het veranderen van de regels, maar in de vertaling daarvan naar de ondernemer. Het verbeteren van de waardering zit vaak in 'zachte' factoren zoals verwachtingsmanagement, bereikbaarheid en een oplossingsgerichte houding (het "hoe dan wel"-gesprek). Tot slot: ook gelijkwaardige van mens tot mens communicatie en de verschillen inzetten als kracht kunnen meehelpen om samenwerking te verbeteren en uit de tang van frustratie (ondernemer) en beklagdenbankje (overheid) te komen.

Maatschappelijke Impact & Waarde

Stakeholders (6 strategische partners) zijn unaniem over de positieve impact van de sector.

- positieve impact (Score 9,0): toerisme wordt gezien als banenmotor en versterker van de lokale economie.
- leefbaarheid (Score 8,7): er wordt breed erkend dat toerisme voorzieningen in stand houdt en dat er een goede balans is met natuur en ruimte.
- zorgen: de negatieve impact wordt laag ingeschat (2,4), maar is wel iets gestegen ten opzichte van vorig jaar (1,8). Aandachtspunten zijn economische druk en leefbaarheid in piekperiodes.

4. AANBEVELINGEN

De monitor toont een regio in de 'groeiversnelling'. De uitdaging verschuift nu van kwantiteit (meer bezoekers, meer bekendheid) naar kwaliteit. Op basis van de resultaten doen we vier strategische aanbevelingen:

1. Van 'Monitoren' naar 'Begrijpen': evalueer de succesfactoren

De monitor toont de resultaten (harde groei), maar verklaart niet direct de oorzaken. Is deze groeispurt het vertraagde effect van de Toeristische Visie die 5 jaar geleden is ingezet? Is het het resultaat van specifiek gemeentelijk beleid? Of drijft de regio mee op autonome trends, zoals de post-corona herwaardering van eigen land? Om toekomstig beleid scherp te houden, is een verdiepende analyse nodig. Door te onderzoeken wat de daadwerkelijke aanjagers van dit succes zijn, kan de regio onderscheid maken tussen incidentele meewind en structureel beleidssucces.

2. Verzilver de positie van de Vrijtijdsregio/RMT

De bekendheid en het vertrouwen in de regionale infrastructuur zijn ongekend hoog. Gebruik deze positie om de 'kloof' tussen ondernemer en gemeente te overbruggen. Laat het RMT optreden als neutrale makelaar: faciliteer ontmoetingen tussen ambtenaren en ondernemers in de positieve setting van de RMT-netwerkbijeenkomsten. Bekendheid moet nog wel verder vergroot worden, dat vraagt voortdurende aandacht.

3. bestemmingsmanagement en vraagsturing: gebruik de ruimte

De cijfers tonen dat de grote kernen (Noardeast, Tytsjerksteradiel) stabiel zijn, maar de 'kleinere' gebieden (Dantumadiel, Achtkarspelen) hard groeien. Zet marketingtechnisch in op het verlichten van de hotspots en het versterken van deze parels in het achterland. Zo wordt groei gefaciliteerd zonder dat de leefbaarheid onder druk komt te staan.

4. Arbeidsmarkt: van 'vullen' naar 'houden'

Noordoost Friesland is een banenmotor (+8,2%), maar vist in een krappe arbeidsmarktvijver. Om deze groei vol te houden, moet de regio zich profileren als aantrekkelijke werkgever. Ondersteun campagnes die niet alleen toeristen werven, maar ook talent. Goed werkgeverschap wordt een onderscheidende waarde (USP) voor de regio.

5. Monitoring: wees het kantelpunt voor

Hoewel de negatieve impact laag is (2,4), is de lichte stijging een signaal. Neem geluiden over parkeren, drukte en natuur serieus voordat het een probleem wordt. Een jaarlijkse groei van 4,5% in overnachtingen telt snel op; zorg dat de infrastructuur meegroeit met de bezoekersaantallen.

VRIJETIJDREGIO NOORDOOST FRIESLAND

GEMEENTE
**NOORD
EAST** FRYSLÂN

gemeente | tytsjerksteradiel

**NHL
STENDEN**
hogeschool

STICHTING
RMT NOF

**VERSNELLINGS
AGENDA** Subsidieregeling
Regiodeal
Noordoost-Fryslân